

EKSPERTS

Pastrādātie noziegumi bieži ir izdzīvošanas jautājums

Intervija ar biedrības
"OPEN Radošais centrs"
vadītāju **EDIJU KLAIŠI**

– Cik droša ir dzīves vide
Liepājā un apkaimē?

– Nevar teikt, ka šausmīga. Jebkuros laikos ir bijuši noziegumi un arī nepilngadīgie likumpārkāpēji. Dzīvojam sociālo tīklu un interneta laikā, kad to daudz vieglāk pamanīt. Kas uztrauc mani – nelegālais tirgus aizliegtajām lietām, arī elektroniskajām pīpējamām iekārtām, kur bieži kā dīleri tiek izmantoti nepilngadīgie. Jau šobrīd starp viņiem notiek attiecību kārtošana, teritoriju sadale. Skaidrs, ka pēc 2025. gada 1. janvāra, kad stāsies spēkā šo elektronisko ierīču aizliegums, nelegālais tirgus kļūs vēl plašāks, tātad tiks iesaistīti vēl vairāk nepilngadīgo. Esmu par to runājis gan ar Tieslietu ministriju, gan iekšlietu ministru.

Vēl problēma – šobrīd nav nevienas vietas, kur ievietot nepilngadīgos par smagiem noziegumiem. Pēc slepkavības

Jūrmalā nepilngadīgais, kurš to pastrādāja, bija uz brīvām kājām, jo policija nevarēja viņu paturēt apcietinājumā. Informācija par to attiecīgi jauniesu vidū izplatījās zibens ātrumā. Visatļautība un nesodāmības sajūta tikai vairākas, un tas gan ir biedējoši. Kad cilvēki šokā iepleš acis un saka: "Ak dievs, viņiem bija nazis!", – ticiet man, nazis ir mazākais, kas viņiem ir.

– **Šie bērni nāk no savām mājām, bet policija runā par vardarbības pieaugumu ģimenēs. Tātad daudziem pat mājas nav droša vide?**

– Kad jaunieši nerod piederību mājās, tad meklē to ārpusē. Ir tikai divas vietas, kur viņš to atradīs. Viena ir, abstrakti sakot, zīmēšanas pulciņš, otra – noziedzīgs grupējums. Diemžēl tajos uzņem bez īpašām prasībām. Uzskatu par divkosību un liekulību, kad cilvēki pēc tam saka šiem jauniešiem, ka viņi izvēlējušies nepareizu piederību. Kur viņi visi bija, kad jaunieši meklēja piederību?

Nelabvēlīgajās ģimenēs, kur tiek lietots alkohols utt., neesmu bieži saskāries ar vardarbību. Vairāk ir vienaldzība, kas ar bērniem notiek. Prātam neapverama nežēlība un emocionāla un fiziska vardarbība notiek tā sauktajās pareizajās ģimenēs. Ļoti daudziem jauniešiem būtu vajadzīga psihologa, psihoterapeita palīdzība, bet viņi to nesaņem, jo vecāki ir radījuši tēlu par pareizo ģimeni un, ja pusaudzim atļaus vērsties pēc palīdzības, tas var labo tēlu apdraudēt. Diemžēl šiem jauniešiem varam palīdzēt tikai no 18 gadu vecuma, jo tad viņi

aizmūk no savām "pareizajām" ģimenēm.

– **Ko mums visiem kopā ar to iesākt?**

– Pie mums ir jaunieši, kas pabijuši ieslodzījuma vietās, viņi apzinās, ko ir izdarījuši, un grib sākt jaunu dzīvi. Kad izstāsta savu noziegumu priekšvēsturi, vienmēr nācies atzīt, ka viņu vietā es būtu rīkojies tieši tāpat. Pastrādātie noziegumi bieži ir izdzīvošanas jautājums. Neatīstīto, ka jaunieši gāž podus, bet jāsaprot, ka viens uz ielas izdzīvot nevar. Ja neiesi kopā ar baru, kļūsi par izstumtu, bet izstumtie ar laiku kļūst par tiem, kas pārgriež vēnas, sarijas ripas vai izlec pa logu. Lai to saprastu, iesaku pieaugušajiem uzburt ainu, ka tu sēdi viens pats parkā. Nav neviena, kam piezvanīt, pie kā aiziet, un nekad nebūs. Pieaugušie to izturētu dažas dienas un ieliktos cilpā. Ko sabiedrība var darīt – nebūt nosodoša. Uzskatu, ka ir bezjēdzīgi uzlaboties ar palīdzību, jo viņus var vēl vairāk atgrūst. Taču neatteikt, ja jaunieši lūdz palīdzību. ▀

**Viens puika –
astona laupīšanas**

Mazāk paliek zādzību ar iekļūšanu, neliels pieaugums ir laupīšanām. Reģiona policijas vadība neslēpj, ka statistiku cēlis viens vienīgs nepilngadīgs jauniešs, kurš Liepājā veica laupīšanu sēriju – astona. Puika ir vecumā, kad vēl neiestājas kriminālatbildība, tāpēc pusaudzim nekādi likumi nepastāvēja. "Lai cik paradoksāli tas izklausās, tā tiešām bija liela problēma. Paldies visiem dienestiem un pašvaldībai, ka kopīgi radām saprātīgu risinājumu, kur šim bērnam būt un turpināt augt, lai agrā vecumā jau nebūtu ar sodāmībām un nenonāktu ieslodzījumā. Pērn vasarā viņš bija ļoti aktīvs, darīja pāri saviem vienaudžiem. Liekas nevainīgi,

ka otram bērnam atņēma eiro, bet tie kvalificējas kā sevišķi smagi noziegumi un tādi arī ir," norāda I. Blīgznā.

Liels pieaugums ir veikalu zādzībām un sīkajām krāpšanām. "Katrs process paņem laiku, taču arī ar šīm lietām jāstrādā, jo ir cietušais un vajadzīgs risinājums, lai vainīgais tiktu sodīts. Nevar pateikt, ka izmeklēsim tikai slepkavības vai smagākas lietas," saka pārvaldes priekšnieks.

Cilvēku pārliekas uzticēšanās dēļ krāpšanu skaits pieaudzis apmēram par simtu. R. Kārklīnš to sauc par šī gadsimta sērgu. Ik dienu policijā reģistrē notikumus, kad zvanītāji uzdevušies par policijas, bankas darbiniekiem un apvārdojuši cilvēkus. Ja viņiem kontā nav naudas, tad krāpnieki upuru

vietā ņem kredītus. Cilvēki neticot pat saviem radniekiem, ka krituši krāpnieku nagos.

Kriminālpolicijas birojs ir atsavinājis skaidrā naudā gandrīz 200 tūkstošus eiro, arestētas mašīnas, mantas gandrīz tikpat lielā vērtībā. Vēl daudz jāstrādā, lai noskaidrotu cietušos, kam atdot izkrāpto naudu.

Sīkās krāpšanas noziedznieki bieži veic ar šantāžas palīdzību. "Kāds ir nosūtījis kaillbildi, un tad viņam prasa naudu, lai foto neparādītu darbā, ģimenes locekļiem. Tā nav izspiešana, kā 90. gados, kad piedraudēja ar vardarbību un tad kaut ko ieguva," stāsta R. Kārklīnš.

Kopš pastiprināti notiek Krievijas un Baltkrievijas robežu uzraudzība, nelikumīgas akcīzes preces Latvijā ienāk stipri mazāk. Likumsargus arī

priecē arvien mazāka nelikumīgu ieroču aprīte.

Diemžēl tik labi nav ar narkotiskajām vielām. R. Kārklīnš stāsta, ka policijas uzmanība pievērsta tirgotājiem, cenšoties izsekot, kā bīstamās vielas pie mums nonāk. Ziemeļkurzemē bija konstatēta mirstība no narkotiku pārdozēšanas, bet pēc kādas noziedzīgas grupas aizturēšanas mirstība mazinājās. Sintētiskās narkotikas ir ļoti spēcīgas, izplatītāji tās dalot pa 0,01 grama devām, taču, pēc policijas teiktā, tirgotāji vēlas nopelnīt, tāpēc aktīvi vielu sajauc ar citām un lietotāji iegādājas atšķirīgas devas. Un tad notiek tā, ka lietotājs iedur, bet nekāda efekta nav. Iedur vēlreiz un ir jau pārdozējis līdz nāvei. Kurzemē aprītē ir parādījies kokaīns, kas liecinot, ka cilvēki kļūst naudīgāki. ▀

Liela daļa noziegumu no fiziskas zagšanas, atņemšanas pāriet uz interneta vidi, kur ir daudz vieglāk apkrāpt cilvēkus. Noziedzniekiem vairs nevajag iet pa naktīm zagt un laupīt, atzīst policijā.

LIETOTĀJA MIKHAIL NILOV FOTO
NO PEXELS.COM

ES DOMĀJU TĀ: VAI PILSĒTĀ JŪTĀTIES DROŠI?

Ziedonis Skaldis – strādā:
– Šķiet, ka jā. Savā ikdienā vienkārši neredzu kaut kādus dramatiskus kriminālus izņēmumus. Bet esmu redzējis huligānus, kas kaut kur ālējas. Mani vairāk satrauc tas, ka ir cilvēki, laikam jaunieši, kas apkāp māju sienas, demolē pieturas. Tas kaitina sabiedrību. Vai kāds no tiem ir noķerts? Kādi sodi viņiem uzlikti, un vai tie arī samaksāti?

Gunis – liepājnieks:
– Kāda tur drošība? Pirms pāris gadiem autobusu pieturā citu cilvēku priekšā pie manis pienāca, pagrūda, iespēra pa kāju un prasīja naudu. Apkārtējie izlikās neredzam. Ļoti slikti, ka mūsu laikos visi zina savas tiesības, bet ignorē pienākumus. Vai skolās bērniem māca un atgādina par pienākumiem vai tikai runā par tiesībām?

Paula Juhņeviča – māmiņa:
– No vienas puses, jūtos droši, no otras – kļūst neomulīgi, kad presē parādās ziņas par cilvēkiem, kas izlaisti no cietuma. Domāju, ka iedzīvotāji vienkārši nezina reālo situāciju Liepājā, jo policija par visu nestāsta. Sabiedrība zina tik, cik jāzina, jeb to, ko mums atvēl zināt. Speciāli kriminālziņas nemeklēju.

Ilva Pavlova – durbeniece:
– Kad atbraucu uz Liepāju, jūtos droši, jo staigāju tikai pa centru. Dzīvoju te pirms vairākiem gadiem un arī tad nejutos apdraudēta. "Laumas" rajonā bija mierīgi. Kājām gāju pāri Karostas tiltam un tad gan dzirdēju runas, ka Karosta ir krimināls rajons. Šķiet, ka tas tā uzpūsti, jo daļai sabiedrības patīk briesmas un patīk no kaut kā baidīties.

Marta Reiha – studente:
– Esmu no Kuldīgas un tur jūtos tiešām droši. Arī Liepājā, šķiet, viss kārtībā. Redzu, ka pa ielām brauc policijas automašīnas. Rīgā gan drošības sajūtas vismazāk. Stingri turu somu, lai kaut kas nenotiek. Cilvēkam pašam jābūt uzmanīgam un nevajag pārķāpt bīstamas robežas.

